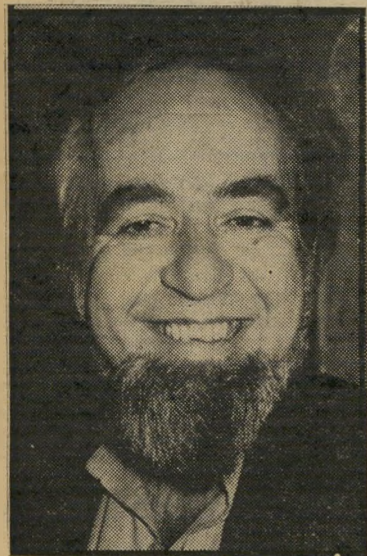

זך ואשליות הפוליטיקה של הסופרים *

חג המולד של אפרים ברודא

הבמאי התורן של להקת התיאטרון של העיר באר-שבע, עמו גזית, כתב בדברי פרשנותו למחזה המוקדם של צ'כוב, איבנוב: "איבנוב הוא אדם אבוד מראש. כבר מתחילת המחזה ברור שהוא חסר סיכוי. הוא שבויה בקיסמם של רעינות לא ריאליסטיות שלעולם לא יצליח לממשם. כמו מתיישבי ביתניה-עלית במחזה ליל העשרים, כך גם איבנוב הוא חלוץ, המנסה לגלות את האדם, את ההומאניות שבו דרך המעשה היומיומי..."

נתן זך
לזמר סרנאדות?

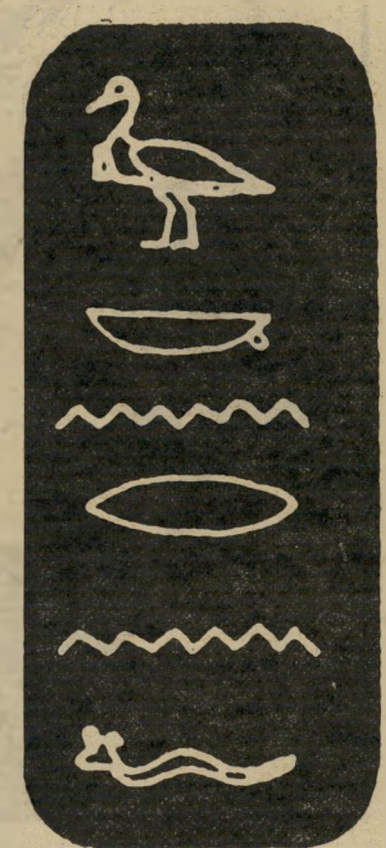
ריים הוא ספר תיעודי, אישי ומרתק על ארץ הנילוס. בינות לשודותיו מצבצבים תחקירי-הכנה וכמויות רבות של חומר רקע.

מסע במצריים הוא ספר אישי, הנפתח בעלייתו של המחבר על חוף אלכסנדריה. קונינג מתאר עשירים ואיבנוביים, מביא תיאורים גיאוגרפיים וכלכליים. הוא בוחן אפשרויות של התפתחות טכנולוגית בצד עוללות חברתיים. פרקים רבים מוקדשים למראות של הודי-קדומים, בעוד שעולמים של האינטלקטואלים המצריים אינו נפקד כלל. הוא מביא גם ציטוטים רבים של מבקרים ומטיילים קודמים במצרים, ובר-זן ציטוטים והערכות אלה על רקע הציטוטים של סוף שנות ה-70. קונינג מביא לקוראיו גם שיעור בסיסי בכתב-הרטור מים. הוא מתאר את הכתוב בהרפושית של מלך מן השושלת ה-16, ששלטה ב-600 מצריים כ-600 שנים לפני-הספירה. שמו של המלך מתואר בציור (ראה גלופה) כציפור עם מקור גדול בקצה העליון. הציור שבתחתית הציור היה שלול, וכל סימן הוא עיצור. פירוש המילה הוא: ב - ק - נ - ר - פ. הוא היה קבור בחול עד שנחשף בשנת 1974.

כך מעביר קונינג את קוראיו בסירותו מאלכסנדריה ועד אסואן. על העוני המצרי הוא שואב פרטים מתיאורים כמו: "באותו בוקר ראיתי מודעה בעיתון, אל אהרם של מלון, מכה קונטיננטאל" - מיוזג-אוור וברטיס-אשראי, לעולים לרגל בשנת 1976. אמת, מתחת לכל זה נר-אתה לי מצריים ישנה ועניה כתמיד. חב-רה ענייה וסחופה כל-כך בידי סוג אחד של קולוניאליזם."

את העבר המצרי לעומת ההווה מעמת קונינג במקדשי אבו-סימבל, שהיו ניי-צבים במקום בו מצוי כיום אגם נאצר. הוא מסיים את סיפורו בקביעה: "אבל האדם המודרני שומר על לוח-זמנים משלו. באמריסימבל כבר הגיע קץ הימים."

רימסע. יליד הולנד, ששימש כתב תר-ניו-יורק בקובה, במקסיקו ובסין. חלק מספריו עובדו לסרטים. סיפרו מסע במצ-

בקניריים
שבלול קבור בחול

ארד

בגן-החיות של השירה הישראלית מצויים בעלי-חיים שונים, משונים ומוזרים. בעלי-חיים חדש בגן-החיות הזה הוא המתור-גמן בהווה והסופר בעבר (ימי ניטן) צבי ארד (רודניק). הוא מתרגם קרוב לתריסר ספרים בשנה, מחצי תריסר לשור-נות, ומוצא זמן לפרסם קובץ של שיר-רים, בן 138 עמודים. תחת הכותרת מסתיו עד לא-...

כבר מהשורה הראשונה של מחברת שירים זו ("לומר את זה פשוט, כמו: איזה גשם") ועד השורה האחרונה והבנא-לית ("משלי, משלי, משלי האפרי") מצליח ארד להביא כתב-גראפומניה מ-הבולטים במדור זה של השירה העברית לדורותיה.

לשון חרוזיו של ארד-רודניק היא בליל של חקיינות, של חצי תריסר משור-רים, אשר הכימיה השירית של איהודן משוללת כושר פעולה. החל בשלונסקי, גולדברג ועמיחי וכלה בצירופים של יונה וזך. כאשר כותב ארד חרוזים כמו "טובל מצחה של כבואה קמוטה / המקטיבה לקיל ידי השואבות / כבדאי..." הרי שמרוב אבות שירים, השורה הממ-זרת הזאת משוללת ערך כלשהו. בספר יש כותרות בעברית מדוברת ושימושית, כמו הקנוניות, הדמוניות, האותה ממשך, חירוני עברי שימושי: "רגבובית, פרורת" מלה, שקייה ודשנה / את קייצי היחוב משיני לך נשאתי, / הקנומיות! קשובית שאיננה עונה, / צחקנית של קלונה, ושתוקית ביונה..." (קוראים המבינים למה כיוון הפיזונומי, מתבקשים לפנות אל עורך המדור).

אם היו חרוזי הגראפומניה בלשון העב-רית עורכים אולימפיאדה-זוטא, הרי אין ספק שארד-רודניק היה זוכה במדליית ארד, ולא במדליית כסף או זהב, שכן חוסר כישרונו בולט גם בתחום הגרא-פומניה.

שורות נוספות מפרי השירה של ארד-רודניק: "קורחים קלעי-פלזיו בקטיפה גחולה, מדמיעה זוזוממת. / זופק הרים מהדהד. צליף שופים על פנים ועל גב. / כבוית-מאורות זנוקה תחביל משטמה מיוחמת. / וקת עשנה מרשדשת באפר מיקרש שחרב..."

סביר להניח, מתוך בדיקה קפדנית של חרוזי ארד-רודניק, כי הוא מאמין נלהב של שירה גלותית, שירה אשר מזה שנות דור אין איש מעלה כמותה על הנגיד. ולמרות זאת הוא בא וכותב שורות כמו: "סכרים אין כנכר לדם שגאה כתפילה דומעת, / זלג מריסי סימטאות אל ברדי דות מכורבלת טלית..." המחשבה שהוצאת ספרים מכובדת כעט עובד מסוגלת לפרסם מחברת שירים כזאת, בשנה שבה כימעט לא פורסמה דבי-רישיר, מעוררת שאלות רבות. מחברת שיריו של ארד היא בבחינת גראפומניה לשמה.

מסעות

מצריים

למרות שתהליך עשיית השלום בין ישראל ומצריים מתנהל כבר קרוב לשלוש שנים, הרי שמעט מאוד ספרים שיש ככרם הם לפתוח את מצריים בפני הקורא הישר-ראלי ראו אור עד כה. סיפרו של הנס קונינג מסע במצריים, שראה אור החור-דש, הוא ספר מעולה.

קונינג הוא עיתונאי, מסאי ומחבר ספי-

* צבי ארד - מסתיו עד לא; הוצאת עם עובד; 138 עמודים (כריכה רכה).

** הנס קונינג - מסע במצריים; עב-רית: גורית ארד; הוצאת כתר - עיון, בעריכת ינקב שביט; 184 עמודים (כרי-כה רכה).

דות המילולית, שהתפתחה במהלך השנים לנומה בסיסית של ביקורת והבנת הר-אמנויות הפלסטיות בארץ.

באחרונה ראה אור גיליון מס' 1 של כתבי-עת לאמנות קו, בעריכת יונה פישר ובסיועה של נילי נוימן. כתבי-עת מעולה, שיש בו תיעודים רבים בשטח האמנות, שיש בכוחם להעניק מימד מבאר-לתופעות חדשניות באמנות המודרנית. הדבר האיכותי הראשון הוא הראיון שאותו ערכה האמנית מיכל נאמן עם מלך בקנר. בקנר מביע, במיסגרת פיע-נוח עצמי של עבודותיו, את השקפו-תיו על הציירים מאזלביץ' וסיואן. דברים שיש בכוחם לחשוף ולתאר את האמן הזה ואת תרומתו לאמנות.

אצרת האמנות של מוסיאון תל-אביב, שרה כרייטברג, מביאה ברשימתה, בחזונו של ראציקי - הומאד כפול

יונה פישר

להתעלות מעל לרדידות המילולית

מעקב כימעט בלשי בעיקבות כמה עבוי-דות יוצאות-דופן של הצייר אריה ארוך. היא כותבת על שורשי ילדותו הרוסיים של צייר מעולה זה ועל התפתחות מסויי-מות בציור הרוסי, שלצירי ארוך קירבה רבה אליהן.

תחת הכותרת, דדו, וילי בראנדט, אמנות היום, גראש, כותבת תמר גטר על סידרת עבודות של הצייר רפי ליבאי. ליבאי, שאת בסיסי ציורו ניתן למצוא בעבודותיו של ארוך, מביא ברשימה זו מעט מהשקפת עולמו, מעט מפקפק הוא המקום המוקדש לצבי גולדשטיין, שעבודותיו נודפות ריח עמוק של חיי-קוי עבודותיהם של אמנים רבים בארצות-אחרות.

רשימה מרתקת היא הרשימה של מייכאל לוי, ריכארד קאופמן, חלוקן תיכונן ערים וכפרים בא"י. הרשימה מנת-חת ומדווחת על עידן ישן של האדריי-כלות הארצישראלית, שבו היו האדריי-כלים אחוזי ניסיון להצמיד אידיאולוגיה ותרבות למיבנים. רשימה זו משקפת את עבודותיו של גהל, את שתיכונן את העיצוב של נהלל, את שכונת רחביה בירושלים, ועוד מערכות-מגורים יוצאות-דופן.

בצד רשימה מרתקת של אסא כשר, תחת הכותרת לקרוא בין השורות, לראות בין הקווים, שהיא על גבול האסתטיקה, הרי רשימתו של הד"ר מנחם כריינקר היא מסטיקית, רצופה מילים ומינוחי בית-מרחקת, ועלולה להפוך שוחרי אסתטיקה לשונאי תרבות.

למקרא קו אין ספק שכתבי-עת זה יזקק לעידוד, כדי שעורכו, יונה פישר, יתרום מידיעתו וראיית-עולמו לתשתית-התרבותית הישראלית.

* קו, בעריכת נילי נוימן ויונה פישר; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 82 עמודים (כריכה רכה).